

Handläggare: Knut Sundell
Tfn: 08-508 251 35
Anders Häregård
Tfn: 08-508 43 024

Till
Socialtjänstnämnden

Utveckling av ett evidensbaserat preventionsprogram för mellan- och högstadiegrundskolor i Stockholms stad

Ansökan till Kompetensfonden om utvecklingsmedel (Bilaga)

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden beslutar att hos Kompetensfonden ansöka om medel till Stockholms stad i enlighet med detta tjänsteutlåtande.
2. Socialtjänstnämnden godkänner finansieringsplanen med de åtaganden för socialtjänstförvaltningen som angivits i ansökan.

Dag Helin

/Peter Carlsten

Sammanfattning

Socialtjänstnämnden söker medel hos kompetensfonden för att utveckla skolans förebyggande arbete och ta fram ett evidensbaserade preventionsprogram för grundskolans fjärde till nionde skolår i Stockholms stad. Målet är att ge elever i Stockholms stad bättre förutsättningar till en god och värdig uppväxt genom att främja elevers skolanknytning och skolframgång och förebygga framtida problem som missbruk, kriminalitet och arbetslöshet. Programmet ska tas fram i samverkan med skolor och skolpersonal och ska baseras på det utvecklingsarbete som bedrivits inom Trestad skola.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Forsknings- och Utvecklingsenheten och Preventionscentrum Stockholm – Precens.

Bakgrund

Tonåren är den period i livet då vi enligt Brottsförebyggande rådet konsumerar mest alkohol och droger och begår flest brott. Enligt 2004 års drogvaneeinventering har varannan elev i år nio varit berusad, var tionde använt narkotika och var sjätte har begått ett allvarligt brott det senaste året (t ex rån, bilstöld, inbrott och misshandel). Vidare har var fjärde elev skolkat den senaste tioveckorsperioden, fyra av tio har fuskat på prov och ca 14 procent har utsatts för mobbning. I enskilda skolor är andelen elever med ovanstående problembeteenden väsentligt högre.

För de flesta ungdomar leder dessa problembeteenden inte till framtida problem; de flesta slutar begå brott och relativt få utvecklar alkohol- eller drogrelaterade problem. För en del grundläggs dock framtida problem under barndomen och tonåren. En viktig uppgift är således att förebygga att problem uppstår. I det arbetet har grundskolan en stor preventiv potential eftersom alla barn finns i skolan.

Inom staden pågår redan ett omfattande arbete med att utveckla skolans förebyggande arbete. I stadsdelarna Katarina-Sofia, Skarpnäck, Spånga-Tensta och Älvsjö deltar fem skolor i försöksverksamheten Trestad skola som finansierats med hjälp av medel från Mobilisering mot narkotika. På de skolorna har man lyckats sätta in preventionen i skolan i ett skolutvecklingsperspektiv och gjort hela personalgruppen delaktig i förändringsarbetet.

Det är viktigt att tillvarata de erfarenheter man gjort inom Trestad skola och bygga vidare på dem. Det innebär att skolorna involveras i ett långsiktigt arbete för ett bättre skolklimat. Skolornas arbete med att göra föräldrarna delaktiga i barnens skolgång är också en bärande tanke i Trestad skola. Utvecklingsarbetet ska ha som utgångspunkt att det är skolan själv som äger problemet, att alla skolor är olika och behöver olika utvecklingsinsatser, samt att förutsättningar och i viss mån även synsätt på preventionen i skolan kan skilja sig åt mellan skolorna.

Utvecklingsarbetet som bedrivits inom Trestad skola kommer att beskrivas i en kommande rapport från Lärarhögskolan, vilket underlättar spridningen av arbetssättet till andra skolor. Redan nu står det klart att man på de deltagande skolorna lyckats skapa ett genuint intresse bland skolans personal för skolans roll i det förebyggande arbetet. Med det som grund har skolorna börjat se sig om efter program och modeller som kan implementeras i skolorna. Tack vare det grundliga förarbetet har dessa program (som valts aktivt av skolorna) stora förutsättningar att bli en integrerad del av skolans ordinarie verksamhet.

Det har emellertid visat sig att det inte alltid är så lätt att implementera program som kanske utvecklats i andra länder med andra förutsättningar. Det finns därför behov av att anpassa preventionsforskningens landvinningar till svenska förhållanden. Detta projekt har som mål att ta fram program inom några viktiga preventionsområden med utgångspunkt i de förhållanden som gäller för skolorna i Stockholm.

Skolorna inom Trestad skola utgör härvidlag en utmärkt arena för utprovning av olika moduler i sådana program. Här finns möjligheten att kombinera praktikernas erfarenheter med

forskningens resultat. Skolor från olika områden i staden finns representerade, och det finns redan från början en anda av samarbete och utbyte skolorna emellan.

Förvaltningens synpunkter

I takt med att kunskapen om skolans betydelse i det förebyggande arbetet ökar efterfrågar allt fler skolor preventiva verktyg som både vänder sig till alla barn i skolan (primärprevention) och till riskgrupper (sekundärprevention).

Projektet planeras omfatta fem delar, fyra primärpreventiva som berör alla elever i skolan och en sekundärpreventiv som endast berör elever som befinner sig i riskzonen att utveckla problem. De fyra primärpreventiva delarna är:

- en antimobbningsdel
- en antiskolkdel
- en föräldrasamarbetsdel
- en undervisningsdel

Den sekundärpreventiva delen berör pedagogiskt ledarskap för att i klassrummet hantera störande, bråkiga och oroliga elever.

Arbetet med projektet omfattar tre delar varav denna ansökan avser den första delen.

- I samarbete med de skolor som deltagit i Trestad Skola utveckla fem olika preventionsprogram för grundskolans år 4-9 för att öka elevernas skolanknytning och skolframgång samt förebygga framtida problem som missbruk, kriminalitet och arbetslöshet (våren 2005-våren 2006)
- Kombinera skolutvecklingstanken med de utvecklade programmen och implementera detta i ett fullskaleförsök i 2-3 andra skolor i stan (start hösten 2006)
- En utvärdering av den samlade effekten av utvecklingsarbetet och programmen (start hösten 2006)

Mål

Projektets mål är att i nära samarbete med skolor och skolpersonal:

- initiera ett preventivt tänkande i skolorna genom att integrera de förebyggande frågorna i ett skolutvecklingsperspektiv
- utbilda skolpersonal i effektiv prevention
- utveckla fem olika preventionsprogram för skolår 4-9
- bidra till en långsiktig kompetensutveckling baserad på vetenskaplig grund
- på sikt behålla och vidareutveckla den kompetens i staden som kommer att utvecklas under projektiden inom socialtjänstförvaltningen och deltagande stadsdelsförvaltningar

Ett framgångsrikt genomförande kommer inte bara att förebygga problem bland barn och unga, det kommer också att sänka skolans kostnader för specialundervisning och vandalism, minska påfrestningen på skolpersonal och därmed också ha positiva effekter på sjukfrånvaro och personalomsättning. Skolorna som deltagit i Trestad Skola att ges dessutom ett fortsatt stöd, vilket ökar förutsättningarna för att det påbörjade skolutvecklingsarbetet ska fortleva och kunna spridas till andra.

Utvecklingsarbetet kommer att inledas med att skolpersonal knyts till projektet, dels i form av fokusgrupper, dels genom att intresserad skolpersonal involveras i det direkta utprovningensarbetet. Detta är en oerhört central del. De skolor som deltagit i Trestad skola kommer (förutsatt att skolorna ställer sig positiva till det) att vara en aktiv del av utvecklingsarbetet. Inledande kontakter har redan tagits med de skolprojektledare som arbetar där, och flera har ställt sig positiva till idén. De resurser som behövs för att skolorna ska kunna delta (vikariekostnader m m) bekostas av projektet.

I den inledande fasen bildas också en referensgrupp där skolledning, lärare och fackföreningsrepresentanter ingår. Denna referensgrupp samt samarbetet med personalen på de deltagande skolorna innebär att projektet har god förankring med den praktiska verkligheten.

Vetenskaplig ledare för projektet är Knut Sundell, Forsknings- och Utvecklingsenheten samt Nikolaus Koutakis, Örebro universitet.

Projektet samordnas av Precens, Socialtjänstförvaltningen.

Budget

Budgeten omfattar främst lön och lokaler till en projektledare (lämpligen någon av skolprojektledarna inom Trestad skola om det är möjligt), två PTP –psykologer med inriktning mot kognitiv beteendeterapi samt två assistenter. I budgeten ingår vidare resurser för produktion av videofilmsinstruktioner, studieresor samt litteratur.

	Feb-maj 2005	Jun 2005- aug 2006	Totalt
Projektledare, 50% i 4 mån, 100% i 15 mån (50 000/mån inkl soc avg + 3% årlig löneökning)	100 000	750 000	850 000
2 PTP-psykologer, 100% i 19 mån (32 000/mån inkl soc avg + 3% årlig löneökn) + handledning av leg psykolog 80 000	276 000	980 000	1 256 000
1,5 assistenter, 100% i 19 mån (35 000/mån inkl soc avg + 3% årlig löneökn)	210 000	788 000	998 000
Lokaler	70 000	250 000	320 000
Resor, möten mm	50 000	20 000	70 000
Video-filmer (instruktion)	0	300 000	300 000
Litteratur, licenser mm	40 000	10 000	50 000
Total budget	746 000	3 098 000	3 844 000

Utvärdering

Satsningen ska utvärderas i form av en kontrollerad studie som preliminärt omfattar 2-3 grundskolor som genomför utvecklingsarbetet och implementerar programmen, vilka jämförs med 2-3 grundskolor som inte gör det. Utvärderingen påbörjas hösten 2006 och finansieras separat i ett senare skede. Ansvarig för utvärderingen är Forsknings- och Utvecklingsenheten (FoU).